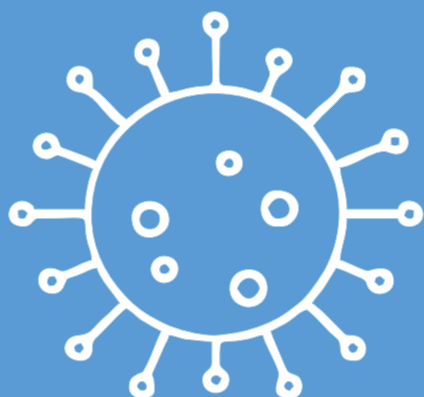
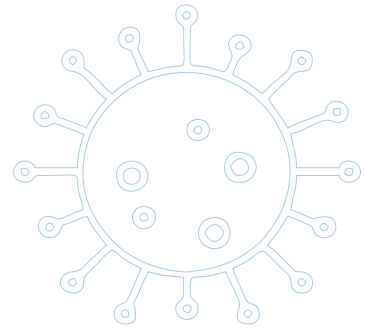

Prvi val epidemije covida-19
skozi prizmo
zdravstvene statistike

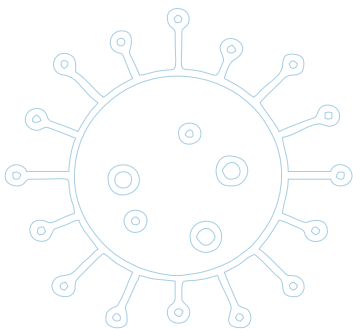
Ljubljana, september 2021

1

Uvod

1.1 Uvod

1.1. UVOD

Matej Vinko

Pandemija virusa SARS-CoV-2 je zaznamovala leto 2020 in pustila pečat, ki bo viden še vrsto let. V Vuhanu na Kitajskem so decembra 2019 zaznali več primerov pljučnic, pri katerih so potrdili okužbo z novim koronavirusom, ki so ga potrdili januarja 2020 in poimenovali SARS-CoV-2, bolezen, ki jo povzroča, pa covid-19. Virus se je hitro razširil med prebivalci tega kitajskega mesta, prestopil pa je tudi meje države. Dan po zaprtju mesta Vuhan in popolni prepovedi potovanja v ali iz mesta je bil 24. januarja iz Francije poročan prvi primer okužbe z virusom SARS-CoV-2 v Evropi [1]. V drugi polovici februarja so italijanske oblasti poročale o več skupkih (clusterjih) okužb z virusom SARS-CoV-2 v severnih regijah države [2]. V naslednjih dneh so o prvih primerih okužb poročale še druge evropske države, pojavili pa so se tudi primeri okužb, kjer ni bilo epidemioloških povezav z Italijo, Kitajsko ali drugo državo s prisotno okužbo, kar je pomenilo, da se je virus pričel nenadzorovano širiti med prebivalstvom.

Prvi primer okužbe z virusom SARS-CoV-2 smo v Sloveniji potrdili 4. marca. Svetovna zdravstvena organizacija je teden dni kasneje, 11. marca, razglasila covid-19 za globalno pandemijo [3]. Dan kasneje, 12. marca, je Slovenija na podlagi 7. člena zakona o nalezljivih boleznih razglasila epidemijo ter aktivirala državni načrt zaščite in reševanja ob pojavu epidemije oziroma pandemije nalezljivih bolezni pri ljudeh [4]. Da bi preprečili širjenja virusa in naraščanje števila okuženih preko mere zmogljivosti zdravstvenega sistema, so bili tekom epidemije sprejeti številni ukrepi, ki so pomembno spremenili delovanje naše družbe in naš vsakdan. Obdobje epidemije, ki je trajalo 80 dni, se je v Sloveniji končalo 31. maja 2020 [5].

Namen pričujoče publikacije je predstaviti prvi val epidemije covid-19 s podatki zdravstvene statistike in presečnih raziskav, ki jih zbiramo in izvajamo na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje. Ti nudijo vpogled v dinamiko razvoja epidemije in neposredne posledice okužb z virusom SARS-CoV-2 na zdravje prebivalstva. Hkrati pa omogočajo pregled posrednih posledic epidemije, tako na zdravstveni sistem, kakor tudi na zdravje in z zdravjem povezan vedenjski slog prebivalstva. Publikacija se osredotoča predvsem na dogajanje v času prvega vala epidemije, zato je glavnina predstavljenih podatkov umeščena v obdobje trajanja epidemije (med 4. 3. in 31. 5. 2020). Ker pa je za razumevanje vpliva epidemije, še posebej v kontekstu sistema zdravstvenega varstva, pomembno upoštevati tudi obdobje po epidemiji, vključujejo nekatera poglavja podatke iz obdobja, ki je prilagojeno preučevanemu področju. Čeprav je bolezen covid-19 presegla definicijo pandemije in se jo poleg pandemije opisuje tudi kot sindemijo, smo v publikaciji uporabljali zgolj izraz epidemija. Izraz sindemija opisuje dinamičen odnos med dvema ali več pandemijami (nalezljivih ali nenalezljivih) bolezni ali zdravstvenih stanj, ki se sopoljavljajo v izbranih skupinah prebivalstva, ter družbenimi okoliščinami, ki omogočajo ali spodbujajo tovrstno medsebojno delovanje [6].

Prvi val epidemije covid-19 je bil po trajanju krajši in po bremenu za zdravje prebivalstva blažji od nadaljevanja epidemije v drugi polovici leta 2020. Kljub temu pa ne gre zanemariti dejstva, da je bila ob prvem valu epidemije covid-19 v Sloveniji prvič v zgodovini razglašena epidemija na področju celotne države. Ta je korenito posegla v delovanje države, vseh njenih

sistemov, kakor tudi v življenja vsakega posameznega prebivalca Slovenije. K boljšemu razumevanju dogajanja v tem obdobju stremi tudi publikacija Prvi val epidemije covid-19 skozi prizmo zdravstvene statistike.

1.1.1. Viri

1. ECDC, 2021. Timeline of ECDC's response to COVID-19. [splet] European Centre for Disease Prevention and Control. Dostopno na: <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19/timeline-ecdc-response>.
2. Ministero della salute. Notizie dal Ministero. Covid-19, nuove regole: evitare ogni spostamento nelle zone colpite. Dostopno na: http://www.salute.gov.it/portale/news/p3_2_1_1_1.jsp?lingua=italiano&menu=notizie&p=dalministro&id=4173
3. WHO, 2021. WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19 - 11 March 2020. [splet] World Health Organization. Dostopno na: <https://www.who.int/dg/speeches/detail/who-director-general-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-covid-19---11-march-2020>.
4. Odredba o razglasitvi epidemije nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (COVID-19) na območju Republike Slovenije. Uradni list RS 19-532/2020.
5. Odlok o preklicu epidemije nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (COVID-19). Uradni list RS 68-1030/2020.
6. Singer M, Bulled N, Ostrach B, Mendenhall E. Syndemics and the biosocial conception of health. *The Lancet*. 2017 Mar 4;389(10072):941-50.